

ואמנם מאמר ישעיה: "למה תתענו ה' מדרכיך, תקשיח לבנו מיראתך" (ישעיה סג, יז) - הרי הוא יוצא מזאת הכוונה בלה, ואינו נתלה בדבר מזה הענין. ואמנם פונת אלו הדברים, לפי מה שבא לפנינו ואחריהם, שהוא התאונן על הגלות, וגרותנו, ואבדנו, והתגברות האמות עלינו, ואמר, מתחנן: הוי, אדון, כאשר יראו זה המצב מהתגברות הכופרים, יתעו מדרכי האמת, ויסורו לבותם מיראתך, וכאלו אתה שתגרים לאלו הסכלים לצאת מן האמת. על דרך מאמר משה רבנו: "ואמרו (כל) הגוים אשר שמעו את שמעך [לאמר] מבילתי וכלת ה'" וכו' (במדבר יד, טו-טז). ולפיכך אמר אחר זה: "שוב למען עבדיך שבטי נחלתך" (ישעיה שם, שם), רצונו לומר, כדי שלא יהיה שם חלול השם. וכמו שבאר בתרי עשר מאמר ההולכים אחר האמת, המנצחים מן הגוים בזמן הגלות, ואמר, מספר אמרם: "כל עשה רע טוב בעיני ה', ובהם הוא חפץ, או איה אלהי המשפט" (מלאכי ב, יז). וספר מאמרנו עוד, מתקף הגלות: "אמרתם שוא עבד אלהים, ומה בצע כי שמרנו משמרתו, וכי הלכנו קדרנית מפני ה' צבאות, ועתה אנחנו מאשרים זדים" (שם ג, יד-טו) וכו'. ובאר ואמר שהוא יתעלה עתיד לגלות האמת, ואמר: "ושבתם וראיתם" (שם שם, יח) וכו'.

ואלו הפסוקים המספקים בתורה ובמקרא, הגורמים לדמות שה' זכריח על המרי - הנה כבר בארנו ענינם בלי ספק, והוא באור נכון עם חזק ההתבוננות. ונשארו על עקרינו, כי האדם - בידו המשמעת והמרי, והוא הבוחר במעשיו, מה שירצה לעשותו יעשהו, ומה שירצה שלא לעשותו לא יעשהו, אלא אם כן יענשהו ה' על חטא שחטא בשיבטל רצונו, כמו שבארנו. וכי קנן המעלות והפחיתות בידו, ולפיכך ראוי לו להשתדל ולזרז עצמו בקנן המעלות, הואיל ואין לו מעורר שיעוררהו אליהן מבחוץ, והוא אמרם במוסרי זאת המסקתא: "אם אין אני לי מי לי" (אבות א, יג).

בשיתוף:

הר"ת הישיבה בית אל
Yeshiva.org.il
הלל ליזלס תוליה

www.yeshiva.org

www.meirtv.co.il

למזד יומי
מאמר

ביאורים

לאחר שלמדנו, ממקורות שונים, על מצבים בהם נשללת הבחירה החופשית של האדם כתוצאה מעבירות, מלמד אותנו הרמב"ם על פסוקים שמשמעותם שונה על אף הדמיון הראשוני לפסוקי שלילת הבחירה. לדוגמא, כאשר הנביא ישעיהו זועק: "לְמָה תִּתְעַנּוּ ה' מְדַרְכֶּיךָ, תִּקְשִׁיחַ לְבָנוּ מִיַּדְּךָ", עלולה להיווצר תחושה שה' כביכול מתעה אותנו או מונע מאיתנו להיות יראים אותו. הרמב"ם מסביר פסוקים אלו בהקשר אחר. מהו ההקשר בו נאמר פסוק זה? בדברים אלה מתרעם הנביא ישעיהו על מצבו של עם ישראל בגלות. על ההתדרדרות המדינית, על שלטון האומות עלינו ובקיצור – על מצבם העגום של ישראל לאחר החורבן. מצבו השפל של עם ישראל, מלמד הרמב"ם, מעניק פתחון פה לכופרים, לכל אלה שאינם מאמינים בה'. כאשר עם ה' מצוי במצב כה שפל זהו חילול השם ובפסוקים אלה, א"כ, קובל הנביא על כך שהמצב בו נתונים ישראל מתעה את הרחוקים מלשוב אליו ובכך – מנציח חלילה את הריחוק ממנו. הגלות הינה אם כן חילול השם הנורא ביותר שקיים. מצב זה מאפשר חלילה את המחשבה שעזב ה' את ישראל. ובעומק, אם עזב ה' את ישראל, משמעות הדבר היא שחלילה, עזב ה' את הארץ. גאולת ישראל, לפי דברי הנביא, הינה גאולת ה'. כאשר עם ישראל בגלות גם ה' כביכול נמצא בגלות. דברים אלו הם יוצאי דופן. פסוקים חריגים הבאים ללמד על מצבים חריגים. לאחר הערה זו שב הרמב"ם לעיקרון אותו לימד בתחילה: האדם הוא ישות ריבונית בעלת בחירה חופשית. בכוחו של אדם לקיים מצוות או חלילה – לעבור עבירות, ואין עליו כל כפייה חיצונית למי מהם [כמובן, מלבד מצבים יוצאי דופן עליהם למדנו לעיל]. לכן מוטלת על האדם החובה והאחריות לחתור כל העת לתיקון האישיות.

שאלות לדיון

כיצד ניתן 'להתגונן' מפני תרבות 'הפרסומות' המנסה לגרום לנו לצרוך ולקנות גם מה שאנו לא באמת צריכים?

למזבזבז יומי
מאמורה

בשיתוף:

הרשת הישיבה בית אל
Yeshiva.org.il
השָׁרֵי לְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹמֵה

www.yeshiva.org

www.meirtv.co.il